

ILZE LOKMANE

Latvijas Universitāte
ilokmane@latnet.lv

Darbības vārda sintaktiskās nullformas latviešu valodā

Verba nullformas problemātika ir aktuāla sintakses parādību sistēmiskuma aspektā. Nullformu postulēšana palīdz noteikt sintaktiskās paradigmas robežas, proti, norobežot viena modeļa dažādas (pilnas un nepilnas) realizācijas no atšķirīgiem sintaktiskiem modeļiem.

Referātā paredzēts aplūkot šādus nullformu aspektus:

Nullformas attieksmes ar verba pilno formu dažādos teikumu tipos. Nullforma parasti tiek postulēta tajos gadījumos, kad iespējama arī pilnā forma, piemēram, *Tagad viss citādi / Tagad viss ir citādi*.

Patstāvīgā verba nullformu (potenciāli verbālos teikumos, piemēram, *Man rokās [ir] sniega pika*) un saitiņas nullformu (piemēram, *Deguns viņam [ir] tāds pats kā vienmēr*), un šo nullformu realizācijas nosacījumus.

Nullformas attieksmes ar sintaktisko redukciju un elipsi. Latviešu sintaksē redukcija tradicionāli tiek uzskatīta par kontekstuālu parādību, turpretim nullformas realizācijā konteksts nav būtisks.

Sintaktiskās nullformas jēdziena attieksmes ar nulles morfēmas jēdzienu morfoloģijā.

Literatūra

Kalnača, Andra. Darbības vārds (verbs). Nītiņa, Daina; Grigorjevs, Juris (red.) *Latviešu valodas gramatika*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2013, 456-564.

Mel'čuk, Igor. Syntactic, or lexical, zero. *The Russian language in the meaning- text perspective*. Moskau–Wien, 1995, 169–212.

Tesstelec, Jakov. *Vvedenie v obshhij sintaksis*. Moskva: Rossiskij gosudarstvennyj gumanitarnyj universitet, 2001.